

da v Avstriji zvonec nosijo, Slovanom in drugim narodom pa sposobnost za vladanje odrekoval; ki je slednjič potrebo krščanske podlage za državni red tajil, cerkveno oblast pa dolžil, da je duševni razvoj narodov overala, — vse to bi od besede do besede radi povzeli; ali stvar je dobila brž drugo lice, ko je cesarski namestnik — poudarjaje svoje avstrijsko domoljubje — odvrnil, da ni on v tej besedi čisto nič spodtikljivega slišal! Gledé na ta dogodek, čez kterega se je vladno zagrinjalo potegnilo, zavračamo rajši častite bralce na dopis iz Gradca v 3. šte. letošnjega „Gospodarja.“

V tej seji se je sklenila prevažna stvar, namreč naprava novih zemljišnih bukev. (Glej prvi članek.) Živo potrebo novih bukev dokazal je poročevalec Pairhuber ter med drugim omenil, da so l. 1850 zemljišne knige hudo trpele, ker so se razdeljevale okrajnim sodnijam ter so posamesni listi na tisoče vse križem se pošiljali po deželi. Vsled tega se mnogo stvari in tudi izpiskov pri sodnijah ne najde; stare knige so tudi celó popisane, torej se ni čuditi, da ne sledijo posamesni deli večjih posestev zaporedoma, ampak so vpisani na več krajih ene knige, da še celó v več knjigah, kar dela veliko truda pri izpisovanju. Mnogo je pa tudi stvari, ki niti še vpisane niso v sedanjih z. bukvah, torej pri mnogih številkah posestnikov ni razvidno, kaj da imajo in ktere vrednosti da je to. — Tem živim potrebam hoče v okoli priti vlada, ki je predložila postavo, kako nove zemljišne bukve uravnati, da bodo vse nepremakljive stvari, dejanske pravice in obveznosti vpisane in stanje premoženja razvidno. Deželni zbor je še pa tudi iz drugega ozira prav storil, da je sprejel, kar mu je vlada ponudila; branil si je namreč postavodajno oblast v prevažni stvari ter ni storil kakor nekteri drugi deželni zbori, ki so to pravico — odstopili državnemu zboru, češ, da jim naj tuji ljudje, ki dežele in njenih razmer ne poznajo, zemljišne knige vredijo!

V 37 §§. določuje postava, kako da se naj nove z. bukve napravijo in kdo da naj to težavno delo v roke vzame. Le pri 3. in 14. §. se vname debata, vsi drugi §§. bili so brez ugovora sprejeti. §. 3. namreč govori o posestvih, ki so v deželni knigi vpisane (landtäfliche Güter), in vlada se neupogljivo tega drži, da ostane pri starem, ter se za te posestva posebne deželne knige napravijo. Uzrok temu je jasen in vlada ga je tudi brez okolišanja povedla, ustavaki so pa temu prikimovali, ker namreč zagotavljajo ta posestva volilno pravico v velikem posestvu, kar je — po besedah grajšaka Hakelberga — predprava alj privilegij, ki ga uživijo sedanjí veliki posestniki na koristi celoti, to se pravi, na korist nemško-liberalnih ustavakov, ki hočejo veljati za „celoto“, za državo. V nove deželne knige bi se naj — po vladinem predlogu

— vpisala tista posestva, ki veljajo vsled volilnega reda za deželnoknižna posestva. V dvombah pa, ali spada kaj med ta posestva, bi naj stvar odločila — po zaslišanji deželne vlade in dež. odbora — deželna sodnija v Gradcu. — Odbor, ki je postavo pretresoval, je pa nasvetoval dostavek, vsled kterega bi se povzele tudi manjše deželnoknižne parcele, od kterih vkupaj posestnik 100 gld. davka plačuje in volilno pravico ima. Drugi poslanci, med temi posebno dr. Rechbauer, so pa bili za to, da se te pravice odpravijo ter med velike posestnike sploh povzamejo vsi, ki plačujejo največ davka, bodi si posestvo v deželni knigi ali pa v zemljišni. V tem oziru se skladamo tudi mi z Rechbauerjem, ker bi tako mnogo kmečkih volilcev prišlo med velike posestnike in ustavaškim gospodom nekoliko sapo zaprlo. — Dr. Schreiner je pa stvar tako zasuknil, da se naj v deželno knigo naravnoč vpiše vse, kar je zdaj v nji vpisano brez ozira na davek in na volilno pravico. — Pri glasovanju se z večino glasov sprejme dr. Schreinerjev predlog, po katerem se drugi odstavek §. 3. glasi: „Pri napravi zemljišnih knjig se kot deželnoknižna štejejo ona posestva, ki so sedaj v deželno knigo vpisana.“ Izpuščene so pomenljive besede vladinega predloga, da se namreč „v smislu deželnega volilnega reda“ kot deželnoknižna posestva štejejo. Po tem takem gredó v deželno knigo vse stvari, ki so sploh tam vpisane, torej n. pr. tudi daene, cestninske, kuhinjske pravice pri nekterih božjih potih itd. Dr. Dominikš je predlagal, da se naj vse to izpusti in le tista posestva v dež. knigo vzamejo, kterih lastniki zares imajo volilno pravico, pa ni obveljalo.

Po §. 14. se izroča ves posel okrajnim sodnikom, ki pa zamorejo namestnikov, toda le potrjenih sodnikov, v pomoč vzeti, ako so sicer z delom preobloženi. Vse delo se vrši pod nadzorstvom prvosednikov sodišč prve stopnje ali njih namestnikov. — Dr. Schreiner je predlagal krajne komisijone, kar pa k sreči ni obveljalo. — Temu §. se je dodal sklep: „Vlada se prosi, delati na to, da se postava brž ko mogoče izvrši, posebno pa, da se v postavi zaukazana preiskovanja od dotičnih organov brž ko brž doženejo.“ Pozvedovanja posestev in posestnikov (§. 16.) se imajo goditi po katastralnih sreanjah, in zbor pritrdi sklepa, da se ta pozvedovanja (napravljanje katastralnih map) nemudoma pričenejo, kadar bo preuredba zemljišnega davka dokončana.

Cerkvene zadeve.

Poročilu o ljudskem taboru Angleških katoličanov še dodamo, da je bilo deležnikov toliko, da se je moral tabor ob enem v treh silno

velikih prostorijah obhajati, in vendar je moralo več tisoč ljudi še pod prostim nebom stati. Tretja resolucija je brez ovinkov izrekla, da se mora postopanje Nemške vlade zoper redovnike naravnost trinoštvo imenovati, ker jih iz dežele izganja, brez da bi se jim bilo katerikoli hudodelstvo dokazalo. — Pomenljivo je, kar je v enem teh taborov izrekel č. duhovnik Patteson. Presesovaje Pruske „cerkvene“ postave je ostro obsodil ukaz, da bi naj oni, ki hočejo v duhovski stan stopiti, ne v škofjskih semeniščih se vzrejali, marveč na vseučiliščih se šolali. „Vsakdo ve“ — je rekel, — „da so vseučilišča sadičniki neverstva in državnega samosilja, in nevolja popada človeka, ako pomisli, da bi iz vseučilišč prirastlo hlapčevsko, svobodušno duhovenstvo“. Enak tabor hočejo obhajati vrli katoličani na Irskem. — Sploh se na Angleškem konservativna načela nadepolno vtrjujejo. Pri volitvah v drž. zbor so zmagali konservativci tako sijajno, da bo moralo liberalno ministerstvo odstopiti in vladno kormilo konservativnemu prepustiti, in Disraeli, ki bo gotovo glava novega ministerstva, je že javno svojo izrekel, da se namreč vedno množi število onih, ki terjajo, da se šolski poduk stavi na podlago vere.

Zaprtemu nadškofu Ledehovskemu se je zapor toliko zljajšal, da ima lastno izbo, da si sme po lastni volji hrano vravnati, luč žgati in časnike brati. Prosil je še, da bi ga smel njegov dvorni kaplan vsak den obiskati, in da si sme napraviti malo kapelico v svoji izbi; vendar na to prošnjo še ni dobil odgovora. Sicer mu je prepovedana vsa zaveza z njegovo škofijo, ktero zdaj vladata dva, od njega samega izvoljena namestnika, kojih pa Bismarkova vlada gotovo ne bo pripoznala.

6. t. m. je bila dražba pri Trevirskem škofu, ktereга so tudi rubili zavolj neplačane kazni. Prodajali so omare, mize, stole, ure in dragocene kipe; izkupili pa le 47 tolarjev, kajti, da si je bilo ljudstva veliko, vendar skoro nihče ni hotel licitirati; in če je že kdo kaj obljubil, so začeli drugi žvižgati, sikati in, kakor so le mogli, svoje zaničevanje kazati, tako da se je komaj mir in red ohranil.

Tudi kruta Ruska vlada se pripravlja, da kat. cerkvo na Poljskem zopet na križ pribije. S knutoj (ruska batina) in bajonetom hoče cele fare prisiliti, da od kat. cerkve odstopijo in ruski (razkolniški) cerkvi pristopijo. V neko faro pripelje stotnik s 3 kompanijami razkolniškega župnika, pa kat. kmetje ga nočejo sprejeti in mu cerkvenih ključev ne dati. Na to sprožijo vse tri kompanije, in pri priči je bilo 15 kmetov mrtvih in 40 ranjenih. Zdaj pa stopijo nesrečne žene naprej in male otročice na rokah držé kličejo: „Postrelajte še nas; rajše hočemo vse za sv. vero umreti, kakor kat. cerkvo zapustiti“. — V neki drugi fari je poveljnik

vojakom ukazal, najpoprej v zrak ustreliti; hotel je namreč kmete le postrašiti. Ali oni mu odgovorijo: „S tem nas ne prestrašite; če nam hočete vero vzeti, merite na naše srca, kajti za svojo vero radi umrjemo!“ Na to puške vdrugič zagromijo, in v krvi leži tropa kmetov, 3 mrtvi, veliko drugih ranjenih. Ostale so polovili, in s knuto neusmiljeno in tako pretepali, da so vsaj nekteri bolečin omamljeni neko pismo podpisali, po katerem se kat. cerkvi odpovejo. — Neki župnik, prav Judež, je sam svojo kat. faro starovercem izdal. Ali v kratkem se mu vest strašno izbudi; nesrečnež obupa in se obesi. 24 župnikov, ki se po nijeni ceni niso hoteli vdati, pa so v železje djali in odpeljali. — Časi so zares hudi! Molimo, verni Slovenci, da podeli ljubi Bog tudi nam enako ljubezen do sv. kat. cerkve in enako stanovitnost v veri! K.

Gospodarske stvari.

Za streljanje in lovljenje zveri prepovedani čas.

Ministerstvo poljedelstva ponavlja opomin, v katerem času se zveri loviti in streljati ne smejo:

Od 1. novemb. do 15. julija poljske jarebice; od 16. januar. do 15. avgusta: zajci; od 1. marca do 30. aprila: srnjaki; od 1. marca do 15. junija: race; od 1. marca do 31. avgusta: podleski (gozdni jarebi); od 1. maja do 30. septemb.: mlade srne; od 1. junija do 31. avgusta: divji petelini škarjevci ali ruševci (Birkhuhn); divje kokoši obojega plemena pa skoz vse leto ne.

Kdor za te naredbe ne porajta, ter v prepovedanem času zver lovi, strelja alj prodaja, se kaznuje z globo od 5—24, celó do 50 gold., ali s primernim zaporom.

Kdaj je boljše krave molsti:

ali predno se jim klaja poklada, ali med tem, ali po tem?

Ni vse eno, kdaj se krave molzejo: ali predno se jim klaja poklada, ali med tem ali po tem. —

Po skušnjah je to potrjeno. Krave molsti (dojiti), predno se jim klaja poklada, jim naj bolj tekne, pa je tudi gospodarju naj koristnejše. One so se namreč že dobro spočile, so prežvekovale skozi pol ali celo uro mirno, želodec je prekuhal povžito klajo, iz ktere se kri in potem mleko nareja.

Med pokladanjem klaje molsti krave ima mnogo napak. Krave so pri tem nepokojne, sem ter tje stopajo in se ne dadó rade motiti, kakor ima tudi človek pri jedi rad miru. Tudi se kaže neka nevošljivost, če je več živine pri enih jaslích, druga bi drugi rada vzela najbolj grizek. To vse pa ni koristno za molzo in je zguba na mleku.